

Unikt samarbete tog hem priset

En klar målbild. Ett jättestarkt team. Och modet att våga testa – och lära – nytt. Det är vad som ligger bakom den lyckade omgestaltningen av Brunkebergstorg som har belönats med Stenpriset 2017.

– Vi har lärt oss oerhört mycket av torget. Men viktigast av allt: Folk har äntligen börjar hitta hit igen, säger Kristina Menyes Nyman, landskapsarkitekt vid Stockholms stad.

TEXT **PETER WILLEBRAND** FOTO **KARIN OLEANDER**

Belönade arkitekter: Kristina Menyes Nyman, Stockholms stad, Evelina Skogelid, Nivå, och Åsa Drougge, Nivå. Prisutdelare var Kai Marklin, ordförande för Sveriges Stenindustriförbund.

Ar 2014 existerade inte projektet, och ekonomiskt utrymme fanns egentligen inte heller i stadens budget. Men så klev AMF in i bilden. Planerna på att bygga två nya hotell i Gallerian innebar att fastighetsjätten även ville att platsen skulle fräschas upp. Kort sagt: Man ville se ett upgraderat Brunkebergstorg. AMF upp-vaktade staden och Trafikkontoret med sin idé. Budskapet var lika enkelt som affärsmässigt: Vi betalar torggolvet, med kravet att det ska vara en markbeläggning i natursten. Ni fixar platsen och tar hand om möbleringen ovanför markytan.

Sagt och gjort: Ett slags joint venture mellan staden och de lokala kommersiella krafterna som aldrig testats tidigare skulle bli verklighet.

– Brunkebergstorg var ju faktiskt en rätt hopplös plats, säger Kristina Menyes Nyman och påminner om årtionden av bortglömd anonymitet, mitt i staden.

Efter att ha fått ihop tillräckligt med stöd lyckades hon genomdriva ett omgestaltningprogram tillsammans med Nivå landskapsarkitektur. Nivå hade redan 2010 fått uppdraget att presentera ett förslag för platsen som kort därefter lags i malpåse tillsammans med de

”Brunkebergstorg var ju faktiskt en rätt hopplös plats.”

dåvarande byggplanerna för platsen som kretsade kring Gallerians upprustning.

– Projektet blev ändå ett slags omstart för oss, förutsättningarna var helt annorlunda den här gången, säger Åsa Drougge.

Förutom AMF Fastigheter ställde sig de andra stora aktörerna vid torget – Stena Fastigheter, Riksbanken och Statens Fastighetsverk – bakom platsen förvandling. Alla var eniga om att Brunkebergstorg skulle väckas ur sin törnrosasömn och återta sin historiska roll som en av Stockholms mest levande mötesplatser i hjärtat av staden.

– Uppdraget var i praktiken att skapa ett mindre evenemangstorg med många användningsområden, säger Åsa Drougge.

I valet av naturstenen till platsen ställdes finländsk Kurugranit mot Tossene Grå Bohus. Valet föll på den sistnämnda som hade varmare lyster och en större

skala av nyanser vid olika bearbetningar, vilket det färdiga torget är ett exempel på. Markbeläggningen är ett slags provkarta av bearbetningar.

– Vi utgick också från den sten som redan fanns i Riksbankens sockel, säger Åsa Drougge.

Kristina Menyes Nyman ville undvika det hon kallar risken med jämnrå graniter, att nyansen efter bearbetning kan bli för svår att definiera.

– Stenen ska vara sten, den ska inte bli betonglik. Och här blev den också väldigt levande, säger hon.

Arbetet med torget började i augusti 2016, och det invigdes ett år senare. Tanken var från början att torget skulle stå klart när hotellen öppnade i mars.

– Allt gick i raketfart och vi hade en väldigt tuff deadline, särskilt med tanke på att torget även skulle fungera som etableringsyta under tiden som det byggdes, säger Kristina Menyes Nyman.

En av de största utmaningarna med projektet har varit just samordningen av så många olika entreprenörer på platsen.

– Det har varit många kockar inblan-

Själva Stenpriset är en kub med olika bearbetningsytor, tillverkad i Offerdalskiffer (Årets sten 2017).

JURYNS MOTIVERING

Nya Brunkebergstorg har återtagit sin historiska roll som ett torg. Nya träd, bänkar, planteringar och en belysning som lyfter fram de omarbetade fontänerna har skapat en modern plaza med ett luftigt och sammanhållet utseende. Naturstenen i torgets golv fyller en nyckelfunktion genom att hålla samman torget från fasad till fasad. Vi får även en provkarta på de många nyanser som en och samma typ av sten – Tossene Grå Bohusgranit – ger vid olika bearbetningar. Torget får liv och variation, med starka kontraster och subtila nyanser i den livfulla ytan.

dade. Man kan väl säga att projektledningen krävt en stadig hand och en tydlig vision om vad man vill göra, säger Kristina Menyes Nyman på ett sätt som får det att låta som en understatement.

Mycket av torgets idé satte sig också snabbt hos alla och när AMF tog fram en bild som bland annat visade hur de olika element på platsen påverkade flödena av besökarna blev den vägledande för visionen.

En betydande del av den nya gestaltningen har varit att medvetet bryta mot den strikta arkitektur som omger torget, inte minst med Riksbanken som fond.

– Till exempel blev terrazzoelementens mjuka former och många funktioner för platsen väldigt tydliga. De har tillsammans med stenbeläggningen varit en del av den röda tråden under hela projektets gång. Vi kan inte nog betona vikten av att ha modet att hålla fast vid sina idéer. Man får alltid en massa synpunkter under resans gång, men försöker man göra alla till lags riskerar hela projektet att börja vackla och platsen förlora sin identitet. Torget ska ha sin egen karaktär men ändå samverka med omgivningen och sammanhanget, säger Åsa Drougge.

Nya Brunkebergstorg har också

inneburit att den tidigare parken på platsen försvunnit och att träd flyttats till andra platser. Den typen av ingrepp brukar resultera i högljudna protester från boende i området. Men den här gången har de kritiska rösterna mer eller mindre uteblivit.

– Vi hade räknat med betydligt fler reaktioner, men det visar väl också att det här var ett torg som inte så många hade tagit till sig och uppfattade som sitt eget. I Stockholms City bor helt enkelt inte så många människor, och de reaktioner som vi fått har mer varit som kommenterar till förändringarna, säger Kristina Menyes Nyman.

De nya hotellen har snarare bidragit till en tillströmning av människor som inte varit vid torget tidigare, vilket snabbt bekräftat idén med en mötesplats som alla kan ta i besittning.

– Man har upptäckt att torget är den användbara plats som det är tänkt att vara, säger Åsa Drougge.

Samtidigt erkänner både Kristina och Åsa att nya Brunkebergstorg som ett tungt stentorg utmanar den övergripande

politiska idén med att bygga in fler gröna miljöer i Stockholm.

– I debatten talar vi om ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet. De tre ska balanseras, och ibland kanske man måste låta den sociala biten vara det starkare argumentet, i synnerhet när det handlar om ett område i city där det måste finnas ytor där många människor kan vistas samtidigt? säger Åsa Drougge.

AMF ville att torget skulle fungera som ett entrétorg, med många uteserveringar.

– Det sammanföll med stadens idé om ett evenemangstorg. Det finns bland annat plats för två scener. Vad som egentligen hänt på Brunkebergstorg är att staden fått sin egen piazza. Det har city saknat tidigare. Vår nästa stora uppgift är att öppna en förbindelselänk från Sergels torg, så att folk hittar hit.

Åsa och Kristina ska fortsätta att jobba med varandra i nya projekt. Närmast på tur står Östermalmstorg. När Östermalmshallen har renoverats ska torget återställas.

– Men där ställs vi inför helt andra utmaningar, och det handlar i första hand om återställande. ■